

TK9 BABAY JÓZSEF ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS SPORTISKOLA

*A pályaválasztást segítő rendezvénysorozathoz kapcsolódó
tevékenységek*

*„Ha még nem csináltál egy dolgot, próbálkozz meg vele háromszor.
Először, hogy legyőzd a félelmedet.
Másodszor, hogy megtanuld hogyan kell csinálni.
Harmadszor. Hogy kiderítsd, hogy szereted-e csinálni.”*

(Virgil Thomson)

A téma aktualitása:

Az elmúlt évek során iskolaszervezetünk átalakult, kitolódott a tanköteles korhatár, a szakmunkások száma felére, egyes szakmákban (építő-, ruha-, gépipar) ötödére csökkent. A gimnáziumot végzettek száma másfélszeresére nőtt. Az iskolarendszerben történt változások is hozzájárultak, egy úgynevezett strukturális munkanélküliség kialakulásához.

A jelenlegi gazdasági változások azt mutatják, hogy igen rövid idő alatt még egy jól működő piacgazdaságban is átszerveződik a szakmai szerkezet, de nemcsak új szakmák „születnek”, hanem bizonyos szakmák el is tűnnek, és a megmaradó szakmák szakmai tartalma igen rövid időn belül megújul.

A versenyképesség növeléséhez ma már nélkülözhetetlen az életútra vonatkozó tanulási folyamat. A pályaorientáció hozzájárulhat az egyenlőtlenségek mérsékléséhez, az eltérő feltételek között működő intézmények és a tanulók esélynöveléséhez. Így az iskolai rendszerű képzésben szükségessé válik a pályaorientációs tanácsadás, karrier-, életvezetési- és önértékelési ismeretek tanítása, illetve ezek alapjainak lerakása már az általános iskolában.

A pályorientáció célja:

- Segítse a tanulók pályaválasztását.
- Tudatosítani a tanulóknál, hogy életpályájuk során többször pályamódosításra kényszerülhetnek.

Összetevői:

- Az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése.
- A legfontosabb pályák, foglalkozási ágak tartalmának, követelményeinek és a hozzájuk vezető utaknak, lehetőségeknek, alternatíváknak tevékenységek és tapasztalatok útján történő megismerése.
- A lehetőségek és a valóság, a vágyak és a realitások összehangolása.

Kulcskompetenciák:

A kulcskompetencia kifejezés a készségek, ismeretek, adottságok és attitűdök transzferábilis többfunkciós egysége, amellyel mindenkinek rendelkeznie kell ahhoz, hogy személyiségét kiteljesíthesse és fejleszthesse, be tudjon illeszkedni a társadalomba, és foglalkoztatható legyen. A kulcskompetenciákat, a kötelező oktatás, illetve képzés időszaka alatt kell elsajátítani. A későbbiekben, az egész életen át tartó tanulás során mindenféle tanulás alapját ezek a kompetenciák képezik.

A témához kapcsolódó kulcskompetenciák:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Idegen nyelvi kommunikáció
- Matematikai, természettudományi és technológiai kompetenciák
- Digitális kompetencia
- A tanulás tanulása
- Személyközi és állampolgári kompetenciák
- Vállalkozói kompetencia
- Kulturális kompetencia

Feladat:

- A tanulók életkorának - és a lehetőségekhez képest – megfelelően átfogó képet kell nyújtani a munka világról.
- Feltételek, tevékenységek biztosítása, amelyek elősegítik, hogy kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területen.
- Önismeret és pályaismeret fejlesztése, kibontakoztatása.
- Együttműködési készség fejlesztése.

„Kivitelezés”:

A pályorientáció problémájával konkrétan a felső tagozatos diákok körében foglalkozunk, mivel életkori sajátosságaikból fakad, hogy az érdeklődés fázisa a 11-12 év, amikor is fokozott kíváncsiság jellemzi a korosztályt, illetve a képességek egyre nagyobb jelentősége a 13-14 életévben nő meg.

Super életpálya szakaszai

A problémakör kidolgozását az osztályfőnöki órákhoz csatoltuk, mert igen fontos és többszálú tantárgyi kapcsolódási szálak erősítik a kivitelezés sikerességét, illetve itt kulminálódik a személyiség fejlesztése.

Évfolyamok	5	6	7	8
Éves óraszám	37	37	37	18
Heti óraszám	1	1	1	0,5
Pályaorientációra fordítható	2	2	4	4

Színterei:

- Osztályfőnöki órák
- Szülői értekezletek
- Fogadóórák
- Munkaügyi Hivatal (megyei és városi)
- Üzemlátogatások
- Pálya- és iskolaválasztási tájékoztatók
- Család (beszélgetések, hagyományok, lehetőségek, stb.)

Tantárgyi kapcsolódások

- technika
- történelem, hon és népismeret
- etika
- fizika, matematika, kémia
- földrajz, idegen nyelv, magyar irodalom, földrajz
- testnevelés, ének-zene

A témához kapcsoló szülői értekezletek témái:

5. évfolyam:

A szülői értekeztet témája: *A gyermek személyiségének megismerése pályaválasztás szempontjából.*

Az érdeklődés:

- Milyen a gyermek érdeklődése? Intellektuális, manuális, szervezési irányultságú vagy más gyakorlati?
- Az érdeklődési terület tudatos szélesítése.
- A gyerek sikere legyen a szülőé is.

Az akaratérő:

- Milyen a gyerek akaratereje?
- Az akaratérő nevelése kétirányú:
 - a jó tulajdonságok továbbfejlesztésére irányuló pozitív cselekvés,
 - a rossz tulajdonságok legyőzésére irányuló cselekvés.

Az akarat nevelésének területei:

- kötelesség- munka
- Kitartás, állhatatosság
- Az érdeklődés alaposága és mélysége
- Az idő beosztása

A közösség kapcsolatai a családban:

- Igazságosság,
- Szeretet,
- Együttérzés

6. évfolyam:

A szülői értekezlet témája: *A munka eredményeinek értékelése az iskolában és családban.*

- A témát rendszeres megfigyeléssel, a természetesen adódó pszichológiai megnyilvánulások, helyzetek tanulmányozásával, helyzetanalízissel, valamint kérdőíves vizsgálati módszerrel készíthetjük elő. Az eredmények összesítése után a kapott válaszokat a szülői értekezleten ismertettük.
- A tapasztalat azt mutatja, hogy a szülők nagy része csak a tanulásban elért jó eredményeket értékeli, viszont nem tulajdonít nagy jelentőséget a gyerek által végzett otthoni, vagy iskolai közösségi munkának.
- A szülők tennivalóit is célszerű megbeszélni ezen a téren.

7. évfolyam

A szülői értekezlet témája: *A fizikai-szellemi munka jelentősége, kapcsolata.*

- A témát úgy készítjük elő, hogy felkértünk két szülőt, hogy számoljanak be munkájukról, beszéljenek annak fontosságáról, a munka elvégzéséhez szükséges feltételekről.
- A beszámolók után összegeztük a fizikai-szellemi munka fontosságának kapcsolatát, megbecsülését.
- Megbeszélésre került, hogy az is, hogy milyen iskolatípusok állnak a tanulók rendelkezésére a 8. osztály elvégzése után:
 - gimnázium: általános műveltséget adó középiskola
 - szakképző iskola: általános és szakmai műveltséget adó középiskola.

8. évfolyam

A szülői értekezlet témája: *Mi a helyes pályaválasztás legfontosabb feltétele?*

- Az, hogy a tárgyi adottságok és a nekik megfelelő egyéni adottságok kedvezően találkozzanak. A különböző pályák követelményeket és lehetőségeket nyújtanak az egyéni képességek kibontakoztatására. Például: szerszámkészítő pálya egyrészt követelményt támaszt: figyelemkoncentráltóság, pontosság, fegyelmezettség, másrészt változatosságot, sikerélményt is kínál.
- Mi a pályaalkalmasság követelménye?
- Megvizsgálni, hogy megvannak-e a gyermekben a választott pályához szükséges egyéni adottságok.
- Milyen a munkahely egészségi, érzelmi légköre?
- Milyen az egyéni adottság ezzel szemben?
- Milyen megvalósítási lehetőségek nyílnak a gyermek számára a választott pályán?
- Ismertessük meg a szülőket, a pályaválasztást elősegítő könyvekkel mutassuk be azokat.

Pályaorientációhoz kapcsolódó osztályfőnöki órák témái:

- A tanulást is tanulni kell
- A tanulást segítő tevékenységek
- Ismerem-e önmagam?
- A megismerés forrásai
- A könyv tanít, szórakoztat
- A szabadidő hasznos eltöltése

Konkrét megvalósítás:

5. osztály: 2 óra

Kapcsolódó témák:

- Ismerem-e önmagamat?
- Milyen szeretnék lenni?
- Eszményképeim
- Tanulás és tudás
- Munka az iskolában
- Munkám a családban

óra sz.	cél	feladat	tevékenység	módszer	eszköz	idő	megjegyzés
1.	<p>Pályaorientáció, az egyéni érdeklődés, képességek, hajlamok fejlesztésére irányuló ösztönzés útmutatás.</p> <p>Lényeglátó gondolkodás fejlesztése</p> <p>Az együttes tevékenységben való részvétel képességeinek kibontakoztatása.</p> <p>A lakóhelyi környezetben előforduló foglalkozások megismerése.</p> <p>Az egyes foglalkozások leírását, megértését segítő szempontok kialakítása.</p>	<p>Lakóhelyi környezetben előforduló foglalkozások megismerése.</p> <p>Egyes foglalkozások leírása, megértése.</p>	<p>Tanulói: <i>Előzetes: gyűjtőmunka</i></p> <p><i>Milyen szakemberek lehetnek neked, családodnak segítségére, ha gondotok támad?</i></p> <p><i>Táblázat kitöltése: KI? MIBEN? HOL? segíthet</i></p> <p>Órai munka</p> <p>Javasolt játékok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Barkochba - Mi vagyok? <p>Kérdések összeállítása foglalkozásokról (tevékenység, eszközök, ruházat, környezet, stb.)</p> <p>Tanári: saját élmény elmondása, játékok koordinálása, facilitátor szerep</p>	<p>csoportmunka (kooperatív módszerek)</p> <p>frontális megbeszélés</p>	<p>írólap</p> <p>csomagolópapír, írószerek, táblagyurma</p>	45 perc	
	A munka szerepe az	Problémamegoldó	Tanulói:	csoportmunka			

2. óra	<p>egyéni életben, a személyiség fejlődésében;</p> <p>A személyiség fejlődése;</p> <p>A tanulók társas kapcsolatainak gazdagítása.</p> <p>A humánus társas kapcsolatok létrajöttének feltételei, erre való felkészítés.</p> <p>Önismeret fejlesztése</p>	<p>gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Környezethez való alkalmazkodás.</p> <p>Annak bemutatása, hogy az ember alkotóereje és alkalmazkodó képessége alakította ki a különböző foglalkozásokat is.</p> <p>Tudatosítani, hogy az embereknek szükségük van egymásra</p>	<p>Javasolt játékok</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Hajótörtek szigete” - „A szigetlakók találékony-sága” - Találmányok <p>Tanári: feladatok előkészítése, koordinálás, facilitátor</p>	<p>(kooperatív technikák)</p> <p>megbeszélés írásbeli szövegalkotás, vagy rajz készítése (választható)</p>	<p>írólap, rajzeszközök</p>	<p>45 perc</p>	
-----------	--	---	--	--	---------------------------------	--------------------	--

6. osztály: 2 óra

Kapcsolódó témák:

- Együtt egymással – feladatvállalás
- Testre szabott feladatok kiválasztása az egyes tanulók számára tulajdonságaik ismeretében
- Felelős vagy önmagadért és társaidért
- Hogyan küzdjem le rossz szokásaimat?
- Munka és alkotás – a fizikai és szellemi munka közötti különbségek, munka és alkotás kapcsolata
- A tanulás motívumai
- Nemcsak az iskolában tanulunk
- Munka létünk alapja
- Munka és személyiség
- Önismeret

Óra sz.	Cél	Feladatok	Tevékenységek	Módszerek	Eszközök	Idő	Megjegyzés
	A szakmai siker	Fogalom megértése.	Tanulói:	szerepjáték			

1. óra	<p>fogalmának tisztázása</p> <p>Minket érdeklő problémák kiválasztása a pályaválasztás aspektusából.</p> <p>Problémamegoldás – különböző foglalkozású emberek együttműködését igényli.</p>	<p>Problémamegoldó gondolkodás, együttműködési készség és képesség fejlesztése.</p>	<p>Javasolt játékok: - „Interjú önmagammal” Kiválasztott személy (szülő, rokon, ismerős) készített interjú kérdéseinek összeállítása – feladataik, problémáik, és azok megoldásának megismeréséhez. Tanári: koordinálás</p>	<p>csoport kooperatív technikák</p>	<p>írólap, írószer</p>	<p>45 perc</p>	
2. óra	<p>Képességek fogalmának megismerése, elemzése, és azon igény felkeltése, hogy azokat fejlessze.</p> <p>Képzelőerő mozgósítása</p> <p>Nyitottság, fogékonyság</p>	<p>Fogalom megértése</p> <p>Egymás mondanivalójának megértése.</p> <p>Analizálás, szintetizálás</p>	<p>Tanulói: <i>Előzetes:</i> <i>Interjú készítése</i> Interjúk ismertetése Feladatlapok megoldása Játék: „Varázspirula” Tanári: feladatlapok összeállítása (melléklet) koordinálás facilitátor</p>	<p>Megbeszélés csoportos és páros munka</p>	<p>írólap írószer rajzeszközök feladatlapok</p>	<p>45 perc</p>	

7. osztály: 4 óra

Kapcsolódó témák:

- Milyen vagyok? A helyes önértékelés kialakítása, bírálat, önbírálat alapján
- Milyen legyek, milyen lehetek?
- Önismeret
- Ismerkedés, kapcsolatteremtés

Óra	Cél	Feladatok	Tevékenységek	Módszerek	Eszközök	Idő	Megjegyzés
-----	-----	-----------	---------------	-----------	----------	-----	------------

Sz.							
1. óra	<p>Önismeret fejlesztése, tolerancia, elfogadás önmagával szemben.</p> <p>Önismereti kérdések konkrét és pozitív feldolgozása.</p> <p>Önmagukról szerzett tapasztalatok rendszerezése.</p>	<p>A tanulók önmagukat egyének és egyedinek, eredeti személyiségnek lássák.</p> <p>A csoportok és egyének élményanyagának felidézése.</p> <p>Rejtett ismeretek aktivizálása.</p>	<p>Tanulói: Különbözőségek keresése az egyes emberek között.</p> <p>Javasolt játékok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Az én történetem” - „Hasonlatok” - „Azt szeretem magamban, hogy...” <p>(leírás mellékletben)</p> <p>Tanári:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kérdőívek előkészítése - beszélgetés irányítása - megerősítés - segítségnyújtás a reális önértékeléshez 	<p>megfigyelés</p> <p>csoportmunka</p> <p>egyéni munka</p> <p>beszélgető kör</p>	<p>írólap</p> <p>írószer</p>	<p>45 perc</p>	<p>A pozitív önértékelésre vonatkozó cédulák kerüljenek ki a témafalra.</p>
2. óra	<p>Mások helyzetének, gondolatvilágának, lelkiállapotának megértése annak érdekében, hogy önmagukat is objektívebben lássák.</p> <p>Találják meg azokat a személyiség vonásokat, amelyek a leggyakrabban és a legkülönbözőbb körülmények között</p>	<p>A tulajdonságokról és képességekről való beszélgetések során a tanulóknak tudatosuljon, hogy mennyire különbözőek vagyunk, másképp vélekedünk dolgokról, hiszen mindenkinek más és más a nézőpontja.</p>	<p>Tanulói: Feladatlapok megoldása</p> <p>Javasolt játékok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Baklövések” - „Ki mondhatná ezt nekem?” - „Beleélés mások helyébe” - „Mit lát, mit érez?” <p>Tanári:</p> <ul style="list-style-type: none"> - feladatlap elkészítése - koordinálás - beszélgetés irányítása - facilitátor 	<p>Beszélgető kör</p> <p>Egyéni munka</p> <p>Páros- és csoportmunka</p>	<p>Írólap,</p> <p>íróeszköz</p> <p>feladatlap</p>	<p>45 perc</p>	

	is megjelennek.						
3. óra	<p>A csoporttagok élményanyagának felidézése.</p> <p>Kideríteni, hogy mit kellene még tudniuk az elképzelt pályáról, milyen tulajdonságokkal kell rendelkezni hozzá.</p> <p>Ráébreszteni arra, hogy a feladatok kényelmesek, vagy kényelmetlenek lennének-e számukra.</p>	<p>Érdeklődés felkeltése konkrét foglalkozások iránt,</p> <p>Kevésbé ismert, és várhatóan piacképes szakmák, foglalkozások megismertetése.</p> <p>Reális önismeret, önértékelés továbbfejlesztése.</p> <p>Tolerancia képességének fejlesztése.</p>	<p>Tanulói:</p> <p>Kevésbé ismert foglalkozások gyűjtése.</p> <p>Hirdetés készítése pályaválasztó gyerekek számára.</p> <p>Feladatok megoldása.</p> <p>Írásbeli szövegalkotás.</p> <p>Javasolt játékok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Tervezgető” - „Összehason-lítások” - „Hirdetés” - „Ismerem – nem ismerem” <p>Tanári:</p> <p>Feladatlap elkészítése</p> <p>Koordinálás.</p> <p>Segítségnyújtás az anyaggyűjtéshez, pályaválasztási anyagok biztosítása.</p>	<p>Csoportmunka</p> <p>Beszélgetés</p> <p>Prezentáció</p> <p>Érvelés</p>	<p>Írószer,</p> <p>írólap, rajzlap,</p> <p>rajzeszközök,</p> <p>tábla gyurma.</p> <p>Feladatlapok</p>	45 perc	<p>Az elkészült prezentációkat a témafalra helyezzük ki.</p>
4. óra	<p>Non verbális kommunikáció helyes használata.</p> <p>Önismereti gyakorlatokon szerzett tapasztalatok felhasználása.</p>	<p>A tanulók készüljenek fel a bemutatkozó beszélgetésre.</p> <p>Sajátítsanak el kommunikációs stratégiákat.</p> <p>Tudják a helynek és alkalomnak megfelelő megjelenés kritériumait.</p>	<p>Tanulói:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tanult illemszabályok csoportosítása, bemutatása saját maguk által kitalált szituációs játék keretében. <p>A fentiek gyakorlása, csoportokban.</p> <p>(köszönés, kézfogás, bemutatkozás)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Állítsanak össze külön a fiúknak és külön a lányoknak egy ruhatárat, amelyben bemutatják „ilyen 	<p>Megbeszélés,</p> <p>szituációs</p> <p>játék.</p>	<p>Írólap,</p> <p>íróeszköz.</p> <p>Szükség szerint számítógép, kivetítő, vetítővászon.</p>	45 perc	

			<p>alkalomra, milyen ruházatban illik megjelenni. Adhatjuk előzetes feladatként is, tetszőleges kivitelezéssel.</p> <p>Tanári:</p> <ul style="list-style-type: none"> -A helyes gyakorlat tudatosítása, alkalmaztatás a mindennapokban. - Témakövetés. - Hibák javítása. - Megerősítés. 				
--	--	--	---	--	--	--	--

8. osztály:

Kapcsolódó témák:

- Egyéni képességek a közösség szolgálatában
- Harcban önmagunkkal
- Mi dolgunk a világon?
- Én és a nyári munka

Óra sz.	Cél	Feladatok	Tevékenységek	Módszerek	Eszközök	Idő	Megjegyzés
1. óra	A bizonytalanság tolerálása. Mások nézőpontjának elfogadása.	Önismeret és pálya összehangolása. Az ideális döntés meghozatalához sokféle szempont figyelembe vétele. Pályatervek kidolgozása, elemzése.	Tanulói: Javasolt játékok: - „5 kérdés” - „Pályarendszerező” - „Pályalexikon” Tanári: Csoportok kialakítása a beszélgetés levezetése. Foglalkozási lista elkészítése.	Kiscsoportos beszélgetés, vita, érvelés, meggyőzés.	Foglalkozási lista, íróeszköz.	45 perc	
	Meggyőzni a	Tudatosítani a tanulóknak, hogy az	Tanulói:	Meggyőzés, érvelés,	Írólap, íróeszköz.		Önkéntes

2. óra	tanulókat arról, hogy a jelent a jövőjükre való felkészülésként fogják fel.	iskolai teljesítmények is befolyásolják az életpályát.	Javasolt játékok: „Tantárgyak és pályák” „Tíz év múlva” Célkitűzések elkészítése a tanévre vonatkozóan – ezt folyamatosan figyelemmel kísérni. Tanári: Rendszeres tájékozódás a tanulók tanulmányi előmeneteléről, a felmerülő problémákról, ezekről tájékoztatni a szülőket.	beszélgetés. Írásbeli szövegalkotás. Ok-okozati kapcsolatok felismertetése.		45 perc	alapon a fogalmazások kerüljenek ki a témafalra.
3. óra	A tantárgyak és pályák összefüggéseinek felismertetése. Az iskola és iskolán kívüli teljesítmények elemzése. Kudarctűrő képesség erősítése.	Elfogadtatni, hogy minden tantárgynak van bizonyos értéke a jövő szempontjából. Reális önismerettel és önértékeléssel legyenek tisztában képességeikkel, lehetőségeikkel. Tudják elfogadni az esetleges kudarcokat.	Tanulói: Javasolt játékok: „Tanácsadás” „Tulajdonság lista” „Milyen vagyok?” Tanári: Tájékoztatni a tanulókat a felvételihez ajánlott iskolán kívüli lehetőségekről. Feladatlapok elkészítése.	Beszélgetés, meggyőzés, érvelés.	Írólap, íróeszköz, feladatlapok.	45 perc	
	Ismerjék és keressék	Tapasztalatok rendszerezése, saját	Tanulói:	Páros, kiscsoportos	Feladatlapok, íróeszköz,		

4. óra	<p>meg a pályaválasztási döntéshez szükséges információk lelőhelyeit.</p> <p>Tájékozódjanak a továbbtanulási lehetőségekről, követelményekről, feltételekről.</p> <p>Az önismeret és a pályaismeret összehangolása.</p>	<p>pályaválasztási lehetőségek számbavétele, különböző szempontok szerinti csoportosítása.</p> <p>A jó döntéshez a pályatervek kidolgozása és elemzése szükséges.</p>	<p>Javasolt játékok: „Tájékozódás” „Nyitott kapuk” „Pályák és vágyak konkrétan” Gyűjtőmunka – konkrét szakmákra, foglalkozásokra vonatkozóan. Ld.: Tanórán kívüli tevékenységek</p> <p>Tanári: Beszélgetések levezetése. A tanórán kívüli lehetőségek ismertetése, koordinálása.</p>	<p>beszélgetések. Prezentációk, kiselőadások. Gyűjtőmunka. Négyszemközi beszélgetések</p>	<p>csomagolópapír, Számítógép, projektor, kivetítő.</p>	45 perc	
-----------	---	---	---	--	---	------------	--

Megjegyzés:

- A felsorolt játékok lehetőségeket ajánlanak fel, mindenki tetszőlegesen választhat, bővítheti, szűkítheti azokat.
- A játékok leírása a mellékletben található.

Tanári tevékenységek 8. osztály

- PÁV füzetek igényfelmérése.
- Folyamatos tájékoztatás a lehetőségekről. Javaslom, hogy a tanteremben hozzanak létre témafalat, amelyre kihelyezhetők a pályaváltással kapcsolatos szóróanyagok, dokumentumok.
- A PÁV lapok pontos kitöltése, adatok egyeztetése, aláíratás szülőkkel.
- A felvételi eredményének dokumentálása.

Tanórán kívüli tevékenységek 8. osztály

- A 8. osztályos tanulók október folyamán – lehetőség szerint részt vesznek a Megyei Munkaügyi Központ által szervezett pályaválasztási nyílt napon. Itt lehetőségük van a különböző foglalkozásokról videofilmeket megtekinteni, valamint pályaválasztási tanácsadáson részt venni.
- Szülői értekezlet tartása a pályaválasztáshoz kapcsolódóan
- Fogadóórákon az évfolyamhoz kapcsolódóan a feladatok illetve a felmerülő problémák személyre szabott megbeszélése. Ha szükséges, szakember bevonásának javaslata.
- Pályaválasztási szülőértekezleten való részvétel.

- A településen működő gyárak, üzemek, vállalkozók meglátogatása érdeklődésnek megfelelően. Beszélgetés a dolgozókkal, közvetlen tapasztalatok szerzése. A foglalkozások mélyebb megismerése.
- Lehetőség szerint részvétel a választott iskola által szervezett nyílt napon, illetve a helyi PÁV kiállításon.

Pályaválasztási szülői értekezlet 8. osztály

- Időpontja: általában a november hónap vége, december hónap eleje
- Levezetője: igazgató vagy pályaválasztási felelős
- Résztvevők: Szülők, tanulók, érintett osztályfőnökök, középiskolai igazgatók vagy helyettesek/pályaválasztási felelősök, esetleg a környék üzemének képviselői
- Téma: továbbtanulási lehetőségek ismertetése az igények, adottságok figyelembe vételével
- Értekezlet célja: a szülőket ráébreszteni a mérlegelésre, gyermekük érdeklődését, képességeit, elért tanulmányi eredményét figyelembe véve megfelelő döntés hozatalára. Személyes találkozás, informálódás a megjelent iskolák képviselőitől.
- Az értekezlet menete: A meghívottak ismertetik az iskolatípus cél- feladat- és követelményrendszerét, a lehetőségeket, a nyújtandó szolgáltatásokat. Az ismertetések után a felvetett problémákra kapnak választ a szülők.
- Gazdagítható a program az egyes intézményekről készült film levetítésével.

Várható eredmények:

- Reális pályaelképzelés, melyhez figyelembe vették adottságaikat, érdeklődési köreiket.
- Helyes énkép kialakulása, reális önismeret.
- Széleskörű információ a tovább tanulási lehetőségeikről.
- Új foglalkozások megismerése.

„A tanítók csak az ajtót nyitják ki, belépned neked kell.”

(Kínai közmondás)

Melléklet:

I. Játékok leírása 5. osztály

I/1. "Kérdezősködő" - barkochba

- Ha valamit meg akarunk tudni, fontos, hogy jól kérdezzünk. Előfordulhat, hogy sok kérdés után sem kapunk megfelelő választ. Próbáljuk ki, tudnak-e jó kérdéseket feltenni.
- Egy borítékba beletesszük egy foglalkozás nevét. A barkochba játékból ismert módon tegyenek fel kérdéseket, amelyek alapján kitalálhatják, melyik pályáról lehet szó. Ügyeljünk arra, hogy a gyerekek által jól ismert foglalkozásról legyen szó.

I/2. „Mi vagyok?”

- A játékos hátára egy cédulát tűzünk, arra ráírjuk mi a foglalkozása. Kérdéseket tehet fel a párjának vagy a csoport tagjainak s így próbálja kitalálni mi lehet a foglalkozása. Ki találja ki leggyorsabban a hátára tűzött foglalkozást? (Hány kérdéssel?) Ha csoportban dolgoznak, akkor, akinél a játékos kitalálja a foglalkozást, annál folytatódik a játék.

I/3. „Hajótöröttek szigete”

- Száz ember hajótörést szenved. Sikerül elérniük az óceán egyik szigetét, ami lakatlan, de gyönyörű növényzete van és természeti kincsekben is gazdag.

- Képzeljék el, hogy a hajótöröttek között vannak. Folytassák a történetet. 10 percig írhatnak., mindenki adjon címet a művének! Önállóan dolgozzanak. A feladat megoldható rajzos formában is.
- A cél az, hogy a gyerekek felfedezzék és átéljék azt a nagyszámú és sokféle problémát, amellyel a hajótörötteknek szembe kell néznie. Nem célszerű, ha az idő nagy része a fogalmazással menne el. Jó ha mindenki meg tudja fogalmazni, hogy ő mivel járulna hozzá a problémák megoldásához.

I/4. „A szigetlakók találékonysága”

- Csoportokat alakítunk (3-4 fő). Olvassák el egymás történeteit és gyűjtsék össze azokat a problémákat amelyekkel sziget lakóinak szembe kell néznie és meg kell oldania. Hogyan lehetne ezeket megoldani? Ki mivel járulhatna hozzá a problémák megoldásához? Ki mit vállalna?

Milyen foglalkozások kellenének a felvetett problémák megoldásához? Ezeket gyűjtsék össze és írják fel, esetleg írjanak mellé szerszámokat, ismertessék társaikkal megoldásukat. A feladat az idő függvényében bővíthető.

I/5. „Találmányok”

- Az emberiség történelme során sokszor került olyan helyzetbe, hogy rá kellett jönnie, hogy mire képes és mire nem. Nem nyugodott bele, hogy valamire nem képes pusztá kézzel, szabad szemmel stb. rájött arra, hogy eszközökkel szerszámokkal megnövelheti saját lehetőségeit. A tanulók gyűjtsenek össze az érzékszervek segítségére feltalált eszközöket.

érezkszerv	eszközök	Kik készítik?	Kik használják?
------------	----------	---------------	-----------------

- Játék: egy gyerek eljátssza, hogy valamilyen szerszámmal dolgozik, a mozdulatokat mutatja be. A csoport tagjainak ki kell találni, hogy milyen szerszámra gondolt. A gyerekek csoportokban dolgoznak.
- Mennyi műveletet végez a kéz egy nap leforgása alatt? Írják le ezeket a mozgásokat, mozdulatokat és keressék meg hozzájuk a megfelelő eszközöket, szerszámokat, gépeket. Segítségül lehet előre gyártott kártyákat használni.

II. Játékok leírása 6. osztály

II/1. „Interjú önmagammal”

- Képzeljék el, hogy már felnőttek. Írják le, hogy mi lehetne az ő szakmai sikerük, kiváló cselekedetük vagy találmányuk, amiért velük készítenének interjút a televízióban. Írjanak le három érdekes kérdést, amit feltehetnének nekik a szakmai sikerükkel kapcsolatban. Javaslat: először egyéni, majd páros munkában dolgozzanak a tanulók.

II/2. „Interjú”

- Válasszanak ki valakit szüleik, rokonaik vagy ismerőseik közül és kérdezzék ki őt munkájáról. Milyen kérdéseket tennének fel ahhoz, hogy megismerjék feladatait és azokat a problémákat, amelyeknek a megoldásában részt vesz (Kérdéseim: Válaszok:).
- Milyen követelményeknek kell megfelelnie ahhoz, hogy munkáját elvégezhesse?
- Milyen képességekkel és tulajdonságokkal kell rendelkeznie?
- Milyen ismeretek szükségesek?

- Milyen iskolát, tanfolyamot kellett végeznie?
- Még azt is megkérdezném.....

II/3. „Képességek bemutatása”

- Azt vizsgáljuk, hogy egy pályához mennyiféle képesség szükséges. Megoldás először írásban, majd szóbeli megbeszélés.
- Felsorolunk a feladatlapon képességeket és foglalkozásokat (ezeket megszámozzuk). Az a feladat, hogy a foglalkozások mellé írják azoknak a képességeknek a számát, amelyek szükségesek annak, aki az adott pályán dolgozik (több számot is írhatnak).

II/4 „Varázspirula”

- Minden tanuló kap 1 szem cukorkát, ami valójában „varázspirula”. Miután a szájukba vették, mondjuk el, hogy csak akkor hat a pirula, ha erősen gondolnak egy olyan képességre, amivel nagyon szeretnének rendelkezni. Nagyon fontos, hogy összpontosítsanak, mert csak akkor lesz hatásos.
- Megbeszélés:
 - Milyen képességeket, tulajdonságokat szeretnél?
 - Miért?
 - Mi a szándékod? Mire használnád a képességedet?
 - Képzeldjenek el további dolgokat, amelyeket ezek a tabletták lehetővé tennének.

III. Játékok leírása 7. osztály

III/1. „Különbségek ”

- Keressenek olyan tulajdonságokat, dolgokat, amelyek szerint az egyik ember különbözhet a másiktól!

III/2. „Az én történetem ”

- A gyerekek készítsenek egy önéletrajzot. Írják le életük történetét, mit csináltak mostanáig és milyen fontos vagy emlékezetes dolgok történtek velük idáig. Cím: „Az én történetem...”
- Gyűjtsük össze valamennyi önéletrajzot, majd találmra húzzunk ki belőle. Néhányat olvassunk fel és 1-1 történet elhangzása után a csoportnak ki kell tálálnia, hogy ki a szerző. A játék történhet önkéntes alapon is, megírhatják bizonyos időkorlással a tanórán is, de adható előzet5es feladatként is otthoni munkának. Akkor lesz eredményes az óra, ha csoporttagok jól ismerik egymást.

III/3. „Hasonlatok ”

- A tanulók egyénileg egészítenek ki mondatokat, amelyek hasonlatokat tartalmaznak.
- Fontos, hogy azzal az érzéssel, gondolattal egészítsék ki a hasonlatokat, ami legelőször felötlik bennük.
- Például: Van, aki egy kicsit olyan, mint a vulkán, mert... stb.
- Van, aki egy kicsit olyan, mint a gumi, mert... stb.
- A feladat második felében a tanulók találjanak ki hasonlatokat. Keressenek tárgyakat, állatokat, növényeket, amelyekhez hasonlíthatják magukat.
 - Például: Én egy kicsit olyan vagyok, mint, mert

III/4. „Összehasonlítások ”

- Mivel több száz pálya létezik, valamennyit közvetlenül megismerni lehetetlenség. Ezért célszerű összehasonlítani néhány foglalkozást. Ennek az lesz az előnye, hogy a kevésbé ismert foglalkozások egy-egy jellemzőjét is megismerhetjük. A tanulók csoportokban dolgoznak.

Például: A KOZMETIKUS egy kicsit olyan, mint

a fényképész, mert:...

a plakátkészítő, mert:...

a dietetikus, mert:...

a vegyész, mert:...

Lehetséges foglalkozások: pszichológus, orvos, eladó, fogtechnikus, gyógyszerész, szobrász, művész, gipszmintakészítő, esztergályos, optikai üvegsziszoló, szabász, kertész, textilnyomó, erdész, élelmiszergyártó, takarító, parkettázó, idegenvezető stb.

III/5. „Baklövések ”

- Egy színész többféle szerepet is el tud játszani, vannak azonban olyan szerepek is, amelyeket nem tud, vagy csak nagyon rosszul játszani. Ugyanilyen „baki” lenne egy farkasra bárányok őrzését bízni. A tanulók feladata az, hogy a „baki játékot” különböző foglalkozásokkal kapcsolatban gyűjtsenek példákat. Például: Egy agronómus, aki szénanáthában szenved. Egy ápolónő, aki rosszul van a vértől. Stb. Indokolják is meg, milyen vonatkozásban tévesztettek pályát a példákban szereplők.

III/6. „Tervezgető ”

- A tanuló gondoljon egy olyan foglalkozásra, amit a későbbiekben is szívesen csinálna. Képzelve el magát miközben ezt a munkát végzi, és válaszoljon a kérdésekre.

Foglalkozás:

Kérdések: Mit csinálsz?

Szerinted melyik az a legfontosabb tulajdonság, amellyel rendelkeznie kell annak, aki ezt a munkát végzi?

Hol végzed a munkádat, milyen helyen?

Mit látsz magad körül, kik lehetnek azok az emberek, akikkel munkád során találkozol?

Véleményed szerint, miért lehet valakinek érdekes a munka?

Mit kell tenni ahhoz, hogy az ember felkészüljön erre a foglalkozásra?

Milyen képzésben kell részt vennie?

Társaid közül ki lehetne még sikeres ebben a foglalkozásban, és miért?

III/7 „Ismerem, nem ismerem ”

- Egy foglalkozásról akkor mondhatjuk, hogy ismerjük, ha bele tudjuk képzelni magunkat annak a helyébe, aki ezt a foglalkozást végzi. Ez könnyebb akkor, ha ismerünk olyan embert, aki ezt a foglalkozást gyakorolja, esetleg láttuk is őt munkája közben.
- A tanulók készítsenek listát azokról a foglalkozásokról, amelyeknek ismerik a nevét. Húzzák alá azokat, amelyeket csak névről ismernek, de nem tudják, maguk elé idézni mit csinál az ott dolgozó.
- Karikázzák be azt a négyet, amelyik számukra a legismertebb.
- Tegyenek egy x-jelet az elé, amelyikre kíváncsiak lennének, szeretnék jobban megismerni.

III/8. „Azt szeretem magamban, hogy...”

- Az a feladat, hogy minden tanuló rövid gondolkodási idő után írja fel a saját nevével ellátott cédulára azt az 5 jó tulajdonságát, képességét, amely egy általa elképzelt foglalkozáshoz szükséges.

- Először beszéljék meg párban majd csoportban aztán osztály szinten. A társak kiegészíthetik a jó tulajdonságokat, vitázhatnak, érvelhetnek.

III/9. „Ki mondhatná ezt nekem?”

- A következő mondatokat bármi, bárki mondhatná. Írják a megfelelő helyre, hogy környezetükből ki vagy mi mondhatná ezeket nekik leginkább.

MONDATOK	TÁRGY	ÉLŐLÉNY	SZEMÉLY
Te olyan figyelmes vagy hozzám.			
Én nehezzé teszem az életedet.			
Amikor veled vagyok, rendszerint boldog vagyok.			
Én elégedett vagyok veled.			
Miért tekintesz úgy engem, mintha semmi sem volnék?			
Miért nem vagy szívesen velem?			
Nagyon szeretlek téged, tudod?			
Én számodra távoli és megközelíthetetlen vagyok.			
Ugyanazok a hibáid, mint az enyéme.			
Én vagyok számodra a legdrágább a világon.			

III/10. „Beleélés mások helyébe”

A különböző nézőpontokra sok példát ad a mindennapi élet is. Gondoljunk csak egy hétfégre: a kertész esőt vár, de a kirándulni, napozni vágyók tomboló napfényt.

- A tanuló keressenek példákat az élet különböző területeiről.
- Képzeld el, hogy fűszállá változtál. Egy fűszál életét éled. Engedd szabadjára a fantáziádat!
- Válaszolj a következő kérdésekre:
 - Milyen a külsőd, honnan veszel levegőt? Hogyan látszol a többi fűszál között?
 - Mikor vagy a legboldogabb?
 - Szereted a környezetet ahol élsz? Beszélj a környezetedről!
 - Milyen fontos dolgokat végzel?
 - Mit teszel, hogy nőjél? Hogyan érzed a növekedésed?
 - Vajon egy kicsit te is olyan vagy, mint ez a fűszál?
- A gyerekek önkéntes alapon felolvashatják a válaszokat.
- Egy levél leesik a fáról képzeld magad a helyébe.
 - Mit lát amerre szálingózik? Mit érez?
- Egy méhecske berepül a szobába, sokan félnek tőle.
 - Képzeld magad az ő helyébe, mit lát, mit érez?

IV. Játékok leírása 8. osztály

IV/1. „5 kérdés”

- A feladatlap 40 foglalkozást tartalmaz, ezek közül a játékos kiválaszt egyet. A csoport tagjai 5 kérdést tehetnek fel, amire csak igennel vagy nemmel lehet válaszolni. A kérdések csak a foglalkozások jellegére, sajátosságaira vonatkozhatnak. Ha jól kérdeznek, gyorsan kitalálhatják a foglalkozás nevét.

IV/2. „Pályarendszerező”

- Először mindenki próbálja meg önállóan többféle szempont szerint is csoportosítani az előző listán található foglalkozásokat. Ez után beszéljék meg párban, majd csoportban, később pedig osztály szinten a „megoldásokat”.
- Indokolják meg, hogy az egyes foglalkozások miért kerültek egy helyre.

IV/3. „Pályalexikon”

- Az a feladat, hogy a pályaválasztóknak egy szótárt állítsanak össze. Cseréljék ki véleményüket arról, hogy milyen rendszer szerint szerepelhetnének benne a különböző pályák. Próbáljanak meg minél több szempont szerint csoportosítani.
Például: ABC-sorrendben vagy a munka jellege szerint vagy a különböző képességek, tulajdonságok szerint stb.

IV/4. „Tantárgyak és pályák”

- A tanulók keressenek különböző 4 tantárgyhoz például: magyar nyelv és irodalom, technika, rajz, kémia, olyan foglalkozásokat, amelyekhez ezek a tantárgyak szükségesek, vagy hasznosak. Írják le azt is, hogy foglalkozásonként milyen iskolai végzettség szükséges, lehetséges.

- A feladat megoldása csoportokban történik, majd a csoportok összehasonlítják gyűjtésüket.

IV/5. „Tíz év múlva”

- A tanulók előzetes feladatként kapják, hogy készítsenek fogalmazást „Hogyan képzelem el életemet 10 év múlva?” címmel. Írják le ugyanezt egyik osztálytársról vagy barátról is.
- Készíthetnek jegyzetet is, hogyan függ össze a vázolt jövő azzal, amit ma csinálnak, ami ma jellemző rájuk illetve társukra.

IV/6. „Tanácsadás”

- Válasszunk 4-4 kitalált nevet csoportonként és rendeljünk hozzá különböző foglalkozásokat.
- A feladat az, hogy a tanulók segítsenek nekik a pályaválasztásuk szempontjából legfontosabb tantárgyak és a szükséges iskolai végzettség kiválasztásában. Túljelentkezés esetén milyen „kerülő utat” ajánlanának.
- Például: Zoli építészmérnöknek készül, ehhez...
- Szükség szerint használják a pályaválasztási kiadványokat.

IV/7. „Tulajdonság lista” és IV/8. „Milyen vagyok?”

- A tanulók gyűjtsenek össze közösen minél több olyan tulajdonságot, amellyel az emberek jellemezhetők. Minden gyerek egy üres lapon dolgozik, majd a közösen kialakított listáról válasszanak például 8 olyan tulajdonságot, amely arról ad számot, milyenek ők általában.
- Az osztályfőnök kezdeményezhet beszélgetést arról, hogy mások hogyan látnak bennünket.

IV/9 „Tájékozódás”

- A tanulók gyűjtsék össze, kinek milyen kérdései vannak (lehetnek) saját pályaválasztásával kapcsolatban. Hol és kitől kaphatnak választ kérdéseikre? Gyűjtőmunkájuk eredményét osszák meg társaikkal. Ehhez a feladathoz használhatják az alábbi kérdőívet.

Felajánlás	Név	Foglalkozás	Munkahely	Telefon
Beszélgetés egy tanulóval, aki érdeklődik a foglalkozásom iránt.				
Beszámoló tanulóknak, akik érdeklődnek a foglalkozásom iránt.				
Munkahely látogatás megszervezése.				
Foglalkozásról és munkahelyről képeket és szöveges ismertetést küldök.				
Segítséget nyújtok nyári munkavállalásban.				
Egyéb javaslat, segítség.				

IV/10. „Nyitott kapuk”

- A tanulók írják le egy cédulára vagy írólapra, hogy melyik iskolában szeretnének részt venni a „Nyitott kapuk” rendezvényen (óralátogatás, intézmény megtekintése stb.).
- Írják le kérdéseiket, majd a csoportos illetve osztálymegbeszélés után a többiek kérdései közül kiválasztott jó kérdéseket is írják le.

IV/11. „Pályák és vágyak konkrétan”

- A pályaválasztás szempontjából nagyon fontos, hogy vágyaikat elképzeléseiket minél pontosabban meg tudják határozni.
- Például: sokan olyan munkát szeretnének, amelyben az embereken segítenek. Ez sok mindent jelent. Gyűjtsék össze közösen mi mindent jelenthet ez és milyen sokféle pályán dolgozhat az illető.

FORRÁSOK:

Dehelán Éva, Polgár Zsuzsa: Pályaválasztásra készülünk (Kiscsoportos személyiségfejlesztő program)

Dr. Bodó Lászlóné és Dr. Nagy Tiborné munkája alapján: Szülői értekezleti témajavaslatok

www.afsz.hu

www.epalya.hu

Birta-Székely Noémi: Új oktatási/nevelési célok: a kulcskompetenciák (www.hhrf.org/gyrke/oktatas/kulcskompetenciak.ppt)

Készítette: Bácsainé Kiniarz Judit

Dezsőné Nagy Judit

Kovácsné Torják Teodóra